

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

ВИСНОВОК

на проект Постанови Верховної Ради України «Про проміжний звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушення законодавства України у Міністерстві оборони України, Збройних силах України, інших утворених відповідно до законів України військових формуваннях, правоохоронних органах спеціального призначення, посади в яких комплектуються військовослужбовцями», внесений народним депутатом України – головою Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України Скороход А.К. (реєстр. № 11106 від 21.03.2024)

Згідно з електронною резолюцією Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. від 22 березня 2024 року (електронна картка документа (1508656) Комітет на засіданні 8 квітня 2024 року (протокол № 191) розглянув проект Постанови Верховної Ради України «Про проміжний звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушення законодавства України у Міністерстві оборони України, Збройних силах України, інших утворених відповідно до законів України військових формуваннях, правоохоронних органах спеціального призначення, посади в яких комплектуються військовослужбовцями», внесений народним депутатом України – головою Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України Скороход А.К. (реєстр. № 11106 від 21.03.2024), на відповідність оформлення та реєстрації вимогам закону, Регламенту Верховної Ради України та прийнятим відповідно до них нормативно-правовим актам.

Відповідно до положень частин другої та четвертої статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» тимчасова слідча комісія у визначений Верховною Радою України термін, але не пізніш як через шість місяців з дня її утворення, подає Верховній Раді України письмовий звіт про виконану роботу, а також підготовлені нею пропозиції щодо проектів актів Верховної Ради України, висновки, пропозиції та інші матеріали, які надаються народним депутатам України для ознайомлення. Термін звіту слідчої комісії визначається Верховною Радою України у постанові про утворення відповідної комісії.

Верховна Рада України заслуховує звіт про діяльність тимчасової слідчої комісії в будь-який час не пізніше встановленого терміну для її діяльності або на вимогу тимчасової слідчої комісії раніше цього терміну, але не більше двох разів за весь термін її діяльності (частина шоста статті 88 Регламенту Верховної Ради України).

Вимоги до висновків щодо роботи тимчасової слідчої комісії, особливості надання тимчасовою слідчою комісією звіту щодо її роботи визначені положеннями статей 21, 22 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», статей 87, 88 Регламенту Верховної Ради України.

Так, результати розслідування тимчасова слідча комісія викладає в звіті, який повинен містити висновки і пропозиції про факти й обставини, які стали підставами для проведення розслідування; відомості чи обставини, встановлені тимчасовою слідчою комісією, і докази, якими це підтверджується; відомості чи обставини, що не підтвердилися; факти й обставини, які не були перевірені, із зазначенням причин, з яких перевірка не здійснювалася (частина перша статті 21 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», частина перша статті 88 Регламенту Верховної Ради України).

Тимчасова слідча комісія при підготовці висновку щодо кожної встановленої обставини проводить голосування. Результати голосування із зазначенням кількості голосів, поданих «за», «проти», «утримався», наводяться у висновку слідчої комісії. Висновок вважається ухваленим, якщо за нього проголосувало більше половини членів слідчої комісії від її складу, затвердженого Верховною Радою України. Усі висновки слідчої комісії оформляються письмово і підписуються головою та секретарем слідчої комісії (частина друга статті 21 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України»).

У пропозиціях тимчасової слідчої комісії зазначається, яким чином мають бути використані висновки тимчасової слідчої комісії у разі прийняття Верховною Радою України рішення щодо них. Пропозиції тимчасової слідчої комісії викладаються у проекті постанови чи іншого акта Верховної Ради України і вносяться на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України – членами тимчасової слідчої комісії (частина третя статті 21 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», частина друга статті 88 Регламенту Верховної Ради України).

У статті 22 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», статті 88 Регламенту Верховної Ради України встановлені вимоги до розгляду Верховною Радою України звіту тимчасової слідчої комісії.

За результатами розгляду висновків і пропозицій тимчасової слідчої комісії Верховна Рада України може прийняти рішення, зокрема, взяти їх до відома; припинити повноваження тимчасової слідчої комісії, а в разі необхідності вирішити питання щодо, зокрема, направлення матеріалів слідчої комісії до

Офісу Генерального прокуратура для їх вивчення та відповідного реагування; направити висновки слідчої комісії для реагування згідно із законом відповідному органу державної влади, іншому державному органу, органу місцевого самоврядування чи посадовій особі; опублікувати висновки слідчої комісії у газеті «Голос України» з додержанням вимог закону щодо захисту інформації з обмеженим доступом, у тому числі таємної чи іншої охоронюваної законом інформації.

Комітет зазначив, що 21 вересня 2023 року Верховною Радою України було утворено Тимчасову слідчу комісію Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушення законодавства України у Міністерстві оборони України, Збройних Силах України, інших утворених відповідно до законів України військових формуваннях, правоохоронних органах спеціального призначення, посади в яких комплектуються військовослужбовцями (Постанова Верховної Ради України № 3393-ІХ) (далі – Тимчасова слідча комісія) та визначено, що строк діяльності Тимчасової слідчої комісії становить один рік з дня її утворення, а також, що звіт про виконану роботу комісії має бути заслуханий не пізніше шестимісячного строку з дня її утворення, тобто до 21 березня 2024 року.

Так, 21 березня 2024 року, в останній день шестимісячного строку, народним депутатом України – головою Тимчасової слідчої комісії Скороход А.К. було внесено на розгляд Верховної Ради України проект Постанови Верховної Ради України про «проміжний звіт» Тимчасової слідчої комісії (реєстр. № 11106), а також, власне, «проміжний звіт» Тимчасової слідчої комісії (далі – Звіт) у додатку до проекту Постанови.

З огляду на це Комітет зауважив, що Тимчасовою слідчою комісією не враховано позицію Комітету, висловлену ним у Роз'ясненні щодо застосування окремих положень Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» (статей 3, 4, 22, 23) та Регламенту Верховної Ради України (статей 85, 86, 87, 88) щодо визначення строку повноважень тимчасових слідчих комісій і тимчасових спеціальних комісій Верховної Ради України від 27 червня 2023 року (протокол № 156), в якому Комітет наголошував на тому, що термін подання звіту тимчасової слідчої комісії і тимчасової спеціальної комісії про виконану роботу Верховній Раді України охоплюється строком, протягом якого Верховною Радою України має бути заслухано цей звіт. У свою чергу це вимагає від тимчасової слідчої комісії і тимчасової спеціальної комісії під час подання звіту про виконану роботу врахування календарного плану роботи сесії Верховної Ради України, а також особливостей організації роботи Верховної Ради України в умовах дії воєнного стану, з метою забезпечення розгляду Верховною Радою України звіту про виконану роботу в строк, визначений у постанові Верховної Ради України про утворення відповідної комісії.

Разом з цим Комітет зазначив, що відповідно до положень частини третьої статті 21 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» та частини другої

статті 88 Регламенту Верховної Ради України пропозиції тимчасової слідчої комісії викладаються у проекті постанови чи іншого акта Верховної Ради України і вносяться на розгляд Верховної Ради України народними депутатами України – членами тимчасової слідчої комісії, проте проект Постанови Верховної Ради України (реєстр. № 11106) внесено одноособово головою Тимчасової слідчої комісії.

Щодо змісту проекту Постанови Верховної Ради України (реєстр. № 11106) Комітет зауважив таке.

У назві та тексті проекту Постанови Верховної Ради України автором використано визначення «проміжний звіт», проте ані Законом України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», ані Регламентом Верховної Ради України таке визначення не передбачено, а відтак, у назві та тексті проекту Постанови Верховної Ради України, а також у Звіті слово «проміжний» слід виключити.

Крім цього Комітет зауважив, що відповідно до положень частини другої статті 22 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», частини третьої статті 88 Регламенту Верховної Ради України за результатами розгляду звіту тимчасової слідчої комісії Верховна Рада України може прийняти рішення: взяти до відома висновки і пропозиції слідчої комісії; припинити повноваження тимчасової слідчої комісії; продовжити роботу тимчасової слідчої комісії на визначений Верховною Радою України термін, який не може перевищувати одного року з дня утворення такої комісії.

Разом з цим, згідно з частиною шостою статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» у разі прийняття Верховною Радою України рішення щодо продовження роботи тимчасової слідчої комісії парламент має визначити термін її наступного звіту.

Враховуючи наведене Комітет наголосив на тому, що проект Постанови Верховної Ради України потребує доопрацювання в частині визначення терміну, на який має бути продовжено роботу Тимчасової слідчої комісії, але не більше одного року з дня її утворення, а також терміну подання наступного звіту Тимчасової слідчої комісії про виконану роботу Верховній Раді України.

Щодо змісту Звіту Комітет зазначив таке.

На стор. 9 Звіту (Розділ II «Загальні напрями роботи та питання, розглянуті на засіданнях Тимчасової слідчої комісії») зазначено про те, що «під час опрацювання наданої Тимчасовій слідчій комісії запитуваної інформації встановлені факти порушення строків надання відповідей та/або ненадання інформації взагалі, а в окремих випадках зафіксована відмова у розгляді звернення. При цьому у процесі роботи секретаріат Тимчасової слідчої комісії неодноразово зіштовхувався з перешкодами в отриманні необхідної інформації, що створювало затримки у роботі Тимчасової слідчої комісії, ускладнення у підготовці до засідань через потребу в отриманні додаткової інформації.

Саме тому, актуальним залишається питання внесення змін до чинного законодавства України щодо підвищення статусу тимчасових слідчих комісій у

цілому, встановлення відповідальності за невиконання їхніх законних вимог та покращення організаційного забезпечення їх роботи».

У свою чергу у пункті 7 Висновків Тимчасової слідчої комісії (стор. 35 Звіту) зазначено, що «з метою підвищення ефективності діяльності Тимчасових слідчих комісій пропонується підготувати зміни до чинного законодавства щодо підвищення статусу комісій, встановлення відповідальності за невиконання їх законних вимог та покращення організаційного забезпечення їх роботи».

З огляду на це Комітет зауважив, що відповідно до положень частини першої статті 29 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» посадові особи, службові особи органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, керівники (або посадові особи, які виконують їх обов'язки) підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань та окремі громадяни за порушення вимог цього Закону несуть адміністративну чи кримінальну відповідальність згідно із законом. Так, зокрема, положеннями частини другої статті 351 Кримінального кодексу України передбачено, що невиконання службовою особою законних вимог тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України, створення штучних перешкод у їх роботі, надання недостовірної інформації – караються штрафом від двох тисяч до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Крім цього, за відмову особи, запрошеної тимчасовою слідчою комісією, від давання показань як свідка або за відмову експерта чи перекладача без поважних причин від виконання покладених на них обов'язків експерта чи перекладача під час проведення розслідування слідчою комісією, а також за надання завідомо неправдивих показань, завідомо неправдивого висновку експерта, завідомо неправильного перекладу, зробленого перекладачем, винні особи несуть відповідальність згідно із законом (частина друга статті 29 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», частина перша статті 384, частина перша статті 385 Кримінального кодексу України).

Також Комітет привернув увагу до положень абзацу першого пункту 27 частини першої статті 23 Закону України «Про Національну поліцію», якими передбачено, що національна поліція України відповідно до покладених на неї завдань здійснює привід осіб за рішенням тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України.

Враховуючи наведене Комітет зауважив, що не можна дійти однозначного висновку щодо пропозиції Тимчасової слідчої комісії про підготовку змін до чинного законодавства «щодо підвищення статусу комісій», викладеної у пункті 7 Висновків.

На стор. 11 Звіту (Розділ II «Загальні напрями роботи та питання, розглянуті на засіданнях Тимчасової слідчої комісії») зазначено про те, що «на засіданні Тимчасової слідчої комісії було також заслухано представників та

відповідальних осіб по фінансовим питанням Міністерства оборони України, Збройних Сил України, Національної гвардії України, Національної поліції України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної прикордонної служби України щодо визначення проблематики нарахувань грошової винагороди, шляхів вирішення проблемних питань та усунення розбіжностей у нарахуваннях за виконання військовослужбовцями різних відомств одних і тих самих завдань.

Тимчасовою слідчою комісією прийнято рішення щодо надання пропозицій представниками перелічених вище силових відомств для уніфікації та «вирівнювання» грошового забезпечення військовослужбовців між структурами».

З огляду на це Комітет зауважив, що пропозиції тимчасової слідчої комісії разом з її висновками мають міститися у звіті про виконану роботу, за результатами розгляду якого Верховна Рада України може взяти їх до відома і в разі необхідності направити висновки тимчасової слідчої комісії для реагування згідно із законом відповідному органу державної влади, іншому державному органу, органу місцевого самоврядування чи посадовій особі (частина перша статті 21, частини друга та третя статті 22 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», частини перша, третя та четверта статті 88 Регламенту Верховної Ради України).

Комітет звернув увагу на те, що зі змісту інформації наведеної на стор. 37 Звіту, не можна дійти однозначного висновку щодо дотримання Тимчасовою слідчою комісією вимог частини другої статті 21 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», якими передбачено, що тимчасова слідча комісія при підготовці висновку щодо кожної встановленої обставини проводить голосування, оскільки результати голосування Тимчасової слідчої комісії із зазначенням кількості голосів, поданих «за», «проти», «утримався», наведені в кінці розділу «Висновки» із використанням узагальненого формулювання «результати голосування за висновки».

Також Комітет зазначив, що з часу утворення Тимчасової слідчої комісії до Голови Верховної Ради України було надіслано низку звернень зі скаргами на ймовірні дії народного депутата України Скороход А.К. як голови Тимчасової слідчої комісії. На виконання доручень Голови Верховної Ради України (електронні картки документів (1381329, 1407971, 1433150) ці звернення було розглянуто в Комітеті та отримано інформацію від народного депутата України – голови Тимчасової слідчої комісії Скороход А.К. (електронні картки документів (1401596, 1454908).

Окремо Комітет привернув увагу до положень частини п'ятої статті 3 Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України», якими передбачено, що питання про заслуховування звіту, висновків і пропозицій тимчасової слідчої комісії позачергово без голосування включається до порядку денного пленарних засідань Верховної Ради України наступного дня пленарних засідань після дня подання звіту,

висновків і пропозицій та розглядається першим на пленарному засіданні Верховної Ради України.

Враховуючи викладене, Комітет ухвалив експертний висновок на проект Постанови Верховної Ради України «Про проміжний звіт Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушення законодавства України у Міністерстві оборони України, Збройних силах України, інших утворених відповідно до законів України військових формуваннях, правоохоронних органах спеціального призначення, посади в яких комплектуються військовослужбовцями», внесений народним депутатом України – головою Тимчасової слідчої комісії Верховної Ради України Скороход А.К. (реєстр. № 11106 від 21.03.2024), і прийняв рішення направити його Голові Верховної Ради України та Тимчасовій слідчій комісії Верховної Ради України з питань розслідування можливих фактів порушення законодавства України у Міністерстві оборони України, Збройних Силах України, інших утворених відповідно до законів України військових формуваннях, правоохоронних органах спеціального призначення, посади в яких комплектуються військовослужбовцями.

Голова Комітету

С.В. КАЛЬЧЕНКО

